

BOSHLANG'ICH SINFLAR DARS JARAYONLARIDA METODLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

Yulikova Malohat Yusufvna
Farg'ona viloyati Oltariq tumani
10-umumta'lim maktab o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada boshlang'ich sinflar dars jarayonida metodlarning o'rni, afzalliklari haqida fikr yuritilgan. Dars jarayonlarida metodlardan foydalanish, pedagogik texnologiyalarni joriy etish yuzasidan aniq fikr yuritilgan.*

Kalit so'zlar: *metod, dars, pedagog, o'quvchi, o'yin, tajriba, texnologiya, nutq, fikr.*

Mamlakatimiz shiddat bilan rivojlanayotgan bir paytda ta'lim jarayonlarida interfaol metodlar va axborot texnologiyalarini o'quv jarayonida qo'llashga bo'lgan qiziqish kundankunga ortib bormoqda. Bunday bo'lishining sabablaridan biri sifatida, shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda o'quvchilar faqat tayyor bilimlarni egallashga o'rgatilganini, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish esa ularni egallayotgan bilimlarini o'zlari qidirib topish, mustaqil o'rganish va fikrlash, tahlil qilish, hatto yakuniy xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishga o'rgatadi. O'qituvchi bu jarayonda shaxs rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi va shu bilan bir qatorda boshqaruvchilik, yo'naltiruvchilik funksiyasini bajaradi. Dars mashg'ulotlarida o'yin-topshiriqlarni takrorlash yoki mustahkamlash darslarida foydalanilsa ijobiy natija beradi. O'yin-topshiriqning qaysi bir turini tanlash darsning turiga, sinf o'quvchilarining o'yin-topshiriqlarni bajarishga o'rgatilganlik darajasi, ularning bilim saviyasi, mustaqil ijodiy ishlash imkoniyatlari, o'rganilganlarni xotirada tez tiklay olishi, ijodkorlikning qay darajada shakllanganiga ham bog'liq bo'lishi kerak. Ushbu kategoriyalar tufayli dars jarayonlari tashkillanadi.

Dars jarayonlarini tashkillash o'quvchi shaxsini fikrlashga, o'zgaralar fikrini anglash va shu fikrni og'zaki hamda yozma shaklda sifatli bayon eta olishga o'rgatish masalasiga e'tibor qaratilgan bo'lib, mustaqil fikrlaydigan, nutq madaniyati rivojlangan bilimli va savodxon shaxsni kamol toptirish asosiy o'rin egallaydi. Millatning hayot tarzi, madaniy yaratuvchanligi uning boy tarixiy merosi asosida o'rganiladi. Hozirgi davr pedagogdan ilg'or pedagogik va yangi axborotlar texnologiyalarini bilish, ularni o'quv jarayonida qo'llashni talab etmoqda. Boshlang'ich sinflarda ingliz tilini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar va innovatsiyalar usullarni qo'llash natijasida, o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlari rivojlanishi, nutqi ravonlashishi, tez va to'g'ri javob berish malakasi shakllanishi, bilimga ishtiyoq uyg'otishi, darslarga puxta hozirlik ko'rishga intilishi haqida ma'lumotlar berilgan. Boshlang'ich sinflarda, ayniqsa, birinchi sinfda o'quvchilarga o'qitishda o'quvchining yoshi, fiziologik, psixologik xususiyatlarini hisobga olish kerak. Ta'limda o'yin texnologiyalaridan foydalanish, eng samarali vositalardan biridir. O'yin davomida ularning tafakkuri, dunyoqarashi, fikrlashi kengayib boradi. Olimlar ta'limga o'yin orqali yondashuv ta'lim jarayonida osonlashtiradi, deb hisoblashadi. Nafaqat osonlashtiradi, balki bu fanga qiziqishini kuchaytirib, bolani chuqur bilim olishiga undaydi. O'yin tarzidagi darslar bolalarning og'zaki nutqini rivojlanishiga yordam beradi. Birinchi sinf o'quvchilari rasmi yoki videoli turli ko'rishlarni juda yaxshi ko'rishadi. Turli xil rangli rasmlar orqali, ularning nutqlarini o'stirishda o'yinlardan muntazam foydalanib turish lozim. Masalan, Bu nima?, Bu kim?, Kim ko'p so'z biladi?" kabi o'yinlardan foydalanish mumkin. O'yin jarayonida bolalarning so'zlarni eslab qolishi, to'g'ri talaffuz etishiga qarab rag'batlantirib borish zarur. Mavzuni kompyuter yordamida taqdim etishda ta'limni individuallashtirish tamoyiliga e'tibor berish lozim. Ayrim o'quvchilar so'zning grafik, ayrimlari esa tovushli obrazni qabul qilishda qiyinchilikka uchraydilar. Biz bilamizki,

hozirgi ta'lim jaroyonida o'quvchi sub'ekt bo'lishi lozim. Bunda ko'proq interfaol metodlarga e'tiborni qaratish ta'lim samaradorligini oshiradi. Hozirgi davr darslariga qo'yilgan eng muhim talablardan biri mustaqil fikrlashga o'rgatishdir. Bugungi kunda o'qituvchilar Xorij pedagoglari tajribasini o'rganib, innovatsion metodlardan, va yangi pedagogik texnikalardan foydalanishlari lozim.

Pedagogik texnologiyadan asosiy maqsad har bir darsda aniq topshiriq shaklida berilgan materialni o'zlashtirishga erishish hisoblanadi. Har bir o'qituvchi o'z darsiga programmaga asoslangan holda o'quvchilar egallashi zarur bo'lgan bilimlar xajmini aniq belgilaydi.

Pedagogik texnologiyada bilimlarni o'zlashtirishda o'quvchining faol ishlashi va fikrlashi zaruriy element hisoblanadi. "Yangi pedagogik texnologiyada" o'quvchilarni tanqidiy fikrlashga o'rgatish talab etiladi. Tanqidiy fikrlash deganda o'rganilayotgan bilimning turli tomonlari haqida mulohaza yuritish nazarda tutiladi. Tanqidiy fikrlashni mulohazali fikrlash deyish ham mumkin.

Boshlang'ich maktablarda amalga oshirilishi mumkin bo'lgan eng yaxshi o'qitish usullaridan ba'zilari quyidagilardir:

1. Vizualizatsiya. Vizual va amaliy ta'lim tajribasi orqali zerikarli ilmiy tushunchalarni hayotga olib kelish, o'quvchilarga ularning hayotda qanday qo'llanilishini tushunishga yordam berish.

2. Hamkorlikda o'qitish O'quvchilarni kichik guruh yoki butun sinfning faoliyatini rag'batlantirish orqali birgalikda ishlashga qodir bo'lgan o'quvchilarni rag'batlantirish.

3. So'rov asosida ko'rsatmalar O'quvchilarni savol berishga va o'z g'oyalarini o'rganishga da'vat qilmoq, ularga muammolarni hal qilish qobiliyatlarini yaxshilashga yordam beradi, shuningdek, ilmiy tushunchalarni yanada chuqurroq tushunishga yordam beradi. Har ikkisi ham muhim hayotiy ko'nikmalar.

4. Farqlash Hech kim ortda qolmasligi uchun o'quvchilarning qobiliyatiga qarab vazifalarni taqsimlash orqali ta'lim jarayonini farqlash va belgilash.

5. Kasbiy rivojlanish Muntazam kasbiy rivojlanish dasturlarida ishtirok etish o'qituvchining dars berish qobiliyatlarini yaxshilashning ajoyib usuli hisoblanadi. Samarali o'qituvchi bo'lish oson ish emas, chunki har bir o'quvchi noyobdir, ammo ta'lim strategiyalarining kombinatsiyasidan foydalanib, o'qituvchilar ta'lim uslublarini hamda o'quvchilarning bilim salohiyatlarini va imkoniyatlarini hisobga olib, sinfdagi o'quvchilar uchun dinamik va motivatsion muhitni yaratish lozim.

Xulosa qilib aytganda, Boshlang'ich sinf ta'lim usullari odatdagi ta'lim usullaridan biroz farq qiladi, chunki boshlang'ich sinf o'quvchilari juda yosh. Ta'lim maydoni turli xil qobiliyatlar va shaxslar bilan birgalikda ishlaydigan o'quvchilar bir joyga to'planadigan juda dinamik muhit sifatida ajralib turadi va o'qituvchilarning vazifasi har biri uchun o'zlarini ya'ni o'quvchilarning shaxsiy ehtiyojlarini qondirish uchun ijodiy va innovatsion ta'lim strategiyalarini amalga oshirishga qodir samarali o'qituvchilar bo'lishi muhimdir. Pedagogik texnologiyani joriy etish tajribasini o'rganish va unga ijodiy yondashish, o'quv jarayonini insonparvarlashtirish, bunda talabani sust obyektidan faol subyektga aylantirish, bilish faoliyatining aniq maqsadlarga yo'nalganligini hamda o'quv jarayonini ishlab chiqarish jarayoni kabi takrorlanuvchanligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Shuningdek, pedagoglarda turli shakldagi test topshiriqlari tuzish, ularni sinash malakalari shakllanadi va takomillashadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Mixaylichev Ye. A. Norov Sh. K. Didakticheskiye testy v sisteme mnogoetapnogo kontrolya znaniy studentov. Bux.ILPP, 1995. - 24 s.

2. Usmonova M. N. Pedagogicheskiye testirovaniye: istoriya razvitiya i sovremennoye sostoyaniye. T.: Adolat. 1995. - 160 s.
3. Farberman B. L. Ta'limda eng muhim yangilik. // Ma'rifat. 1995 y. 24 may.
4. S..M.Turg'unova "Boshlang'ich sinflarni o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish " "Science and Education" Scientific Journal 2021